

PERSBERICHT

20 maart 2024

Verslag aan het Vlaams Parlement

Consultancyopdrachten van de Vlaamse overheid

Het Rekenhof onderzocht op vraag van het Vlaams Parlement de uitgaven voor consultancyopdrachten in de huidige legislatuur. De verschillende verklaringen van de ministers over de omvang van die uitgaven blijken een gevolg te zijn van de manier waarop de ministers de boekhoudkundige informatie hebben gefilterd. Een onderzoek van de plaatsingsprocedures duidde, in het bijzonder bij de onderhandelingsprocedures zonder voorafgaande bekendmaking, op een aantal onzorgvuldigheden bij de gunning. De Vlaamse overheid documenteerde haar overheidsopdrachten ook niet altijd behoorlijk.

Reconciliatie van de uitgaven

Sinds medio 2021 gebruikt de Vlaamse Gemeenschap drie nieuwe, specifieke economische rekeningen om consultancyopdrachten vast te leggen en te vereffenen. De jaren voordien werden de consultancyopdrachten geregistreerd op twee algemenere economische rekeningen.

Het bedrag van 42,3 miljoen euro gerapporteerd door de minister van Begroting, heeft betrekking op alle uitgaven die in 2022 op de drie specifieke economische rekeningen voor consultancy werden aangerekend. Dat is het eerste volledige jaarcijfer sinds de ingebruikname van de nieuwe specifieke rekeningen. De minister van Begroting rapporteerde dus een jaarcijfer en niet het totaal van de consultancyuitgaven over de volledige legislatuur.

De minister van Welzijn rapporteerde het totaalbedrag aan uitgaven die van januari 2019 tot en met maart 2023 werden aangerekend op de algemene én specifieke economische rekeningen voor consultancy. Zij hield er echter geen rekening mee dat op de oude economische rekeningen ook andere uitgaven dan consultancyuitgaven werden geregistreerd. Daardoor is het bedrag van 1,5 miljard euro een overschatting van de werkelijke consultancyuitgaven.

Voor de rapportering door de minister-president hebben de verschillende entiteiten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap de uitgaven in de boekhouding inhoudelijk uitgezuiverd. De analyse van het Rekenhof toont aan dat ze de uitzuiveringsoefening op een heel verschillende manier hebben ingevuld. Daarvoor worden verschillende argumenten aangehaald: het ontbreken van een duidelijke definitie van consultancy, het onvoldoende specifieke rekeningenstelsel, een te krappe timing voor de uitzuivering ... Dat alles heeft ertoe geleid dat het eindresultaat van 636,5 miljoen euro een vertekend beeld geeft van de werkelijke consultancyuitgaven.

Wat betreft het aandeel van de Big Four-kantoren in de consultancyuitgaven, verklaarde de minister-president dat de betalingen 31,2 miljoen euro bedroegen voor de periode 2019 tot en met 31 maart 2023. Dat overzicht bevat echter niet alleen consultancyuitgaven, maar ook bijvoorbeeld uitgaven voor revisorale opdrachten (o.a. controle van Europese subsidiestromen) voor in totaal 3,1 miljoen euro. In de boekhouding van de Vlaamse Gemeenschap wordt 43,4 miljoen euro aangerekend voor de Big Four-kantoren, wat 12,2 miljoen euro meer is dan

het bedrag volgens de minister. Het verschil betreft voornamelijk de audittaken die Audit Vlaanderen aan externen uitbesteedt.

Gunning van de consultancyopdrachten

Op basis van een steekproef van 200 facturen ging het Rekenhof na welke plaatsingsprocedures de Vlaamse overheid heeft gebruikt om de consultancyopdrachten te gunnen. Soms konden entiteiten de opgevraagde dossierstukken niet meer terugvinden. Dat raakt aan de transparantie van de plaatsingsprocedure en bemoeilijkt de interne beheersing en externe controle. In een beperkt aantal dossiers (circa 5%) paste de Vlaamse overheid daarbij de overheidsopdrachtenregelgeving ten onrechte niet toe of motiveerde ze de niet-toepassing onvoldoende. In ongeveer 37% deed de overheid een beroep op een plaatsingsprocedure die geen voorafgaande bekendmaking vereiste en waarbij zij zelf kon kiezen welke ondernemers ze raadpleegde of uitnodigde om een offerte in te dienen. De Vlaamse overheid lijkt het mededingingsbeginsel daarbij doorgaans te hebben toegepast, maar bij overheidsopdrachten van beperkte waarde (lager geraamd dan 30.000 euro excl. btw) kon ze bij ongeveer één derde van de opdrachten niet aantonen dat een minimale mededinging werd georganiseerd. De Vlaamse overheid gunde gelijkaardige of opvolgende overheidsopdrachten meermaals opnieuw aan de zittende dienstverlener.

Een verder onderzoek van 25 plaatsingsprocedures duidde op een aantal onzorgvuldigheden bij de gunning van overheidsopdrachten. Die betreffen onder meer de strikte naleving van de toepassingsvoorwaarden en de motiveringsplicht voor procedures waarin onderhandelingen toegelaten zijn, de wijze waarop de Vlaamse overheid de selectie- en gunningscriteria vaststelde en toetste, de zorgvuldigheid waarmee zij de regelmatigheid van de offertes onderzocht of dat onderzoek documenteerde. Hoewel de onzorgvuldigheden diverse plaatsingsprocedures betreffen, bleken zij in het bijzonder een aandachtspunt bij de onderhandelingsprocedures zonder voorafgaande bekendmaking.

Reactie namens de Vlaamse Regering

De Vlaamse Regering gaf aan dat de analyse door het Rekenhof de cijfers voor de consultancyuitgaven in hun juiste context plaatst en de nood bevestigt aan een eenvormige definitie voor wat onder consultancy moet begrepen worden. Ze wees er ook op dat ze continu investeert in maatregelen die moeten bijdragen tot een correcte naleving van de overheidsopdrachtenregelgeving, zoals de rol van het Facilitair Bedrijf als kennispunt overheidsopdrachten en enige aankoopcentrale, en de vorming van medewerkers door training en opleidingen. Ze gaf aan dat ze de maatregelen in de toekomst nog zal versterken en uitbreiden.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Consultancyopdrachten van de Vlaamse overheid* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).